

Communiceren kun je leren?!

Communicatie; wat is goed communiceren? En hoe leer je goed communiceren? Wat is communicatie nu eigenlijk? Communiceren is niet voor iedereen zo vanzelfsprekend.

Communicatie: wat is dat?

Communiceren doet iedereen. Je deelt graag jouw boodschap/informatie uit naar een ander. De ander begrijpt dit en kan een boodschap terug geven. Wanneer we de pyramide van Maslow bekijken zien we ook staan: 'behoefte aan sociaal contact' Communiceren is dus een belangrijke behoefte in ons leven.

Soms kan communiceren moeilijk zijn. Hier kunnen verschillende redenen voor zijn: de boodschap draag je verkeerd over of je begrijpt elkaar niet. Je kunt op veel verschillende manieren communiceren. Een boodschap kun je zowel verbaal als non-verbaal overdragen. Wanneer je maar niet begrepen wordt, dan kun je gefrustreerd raken, somber of eenzaam zijn.

Ontwikkelen van communicatieve vaardigheden

In het onderwijs is er veel aandacht voor de taal- en leesontwikkeling van kinderen. Maar soms is dit niet voldoende en heeft een leerling net wat meer begeleiding nodig bij het leren communiceren. Ik geef je graag een aantal voorbeelden van activiteiten waarbij je kinderen leert communiceren met elkaar:

Vertelstenen/ Verteldobbelstenen

Vertellen in de kring kan voor sommige kinderen veel onzekerheid meebrengen waardoor ze blokkeren. Het is dan ook goed om de kinderen op weg te helpen met een onderwerp te bepalen. Dit kun je doen met verstelstenen of dobbelstenen.

De verteldobbelstenen kun je bij verschillende educatieve spelletjesleveranciers bestellen. Vertelstenen maak je doorgaans zelf. Op deze stenen of dobbelstenen staan afbeeldingen. Deze afbeeldingen vertellen een verhaal. Het kind kan aan de hand van de steen vertellen over een specifiek onderwerp. Geef het kind de tijd om even na te denken over het onderwerp.

Logische volgorde

Leg een aantal platen neer in de juiste volgorde. Laat het kind het verhaal navertellen.

Kleuren maar....?!

Geef 2 kinderen dezelfde kleurplaat. De leerlingen geven elkaar een opdracht om een bepaalde opdracht uit te voeren. Leer de kinderen eerst de manier van opdracht geven aan: Geef een ..... kleur aan..... of Kleur.....

Vliegtuigjes vouwen

Mijn kinderen vinden het heerlijk om vliegtuigjes te vouwen. Laat een kind dit vouwen en aan een ander kind bij elke stap vertellen wat hij/zij doet. Laat de zin beginnen met 'Ik.....' Natuurlijk is deze activiteit toe te passen op elke activiteit waar de leerling erg van geniet: torens bouwen, knutselen etc.

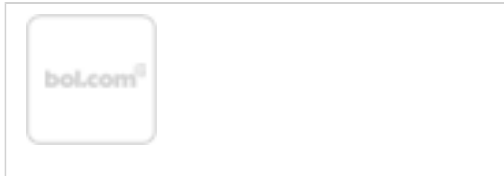
Ontwikkelingsmateriaal

Natuurlijk is er in de kleuterklas natuurlijk nog ontwikkelingsmateriaal wat ook goed te gebruiken is in een aantal hogere groepen. Zet dit ontwikkelingsmateriaal dan ook zeker in. Ik denk dan bijv. aan het communicatiespel.

Maar het programma 'Bas spreekt een woordje mee' zorgt er in ieder geval voor dat kinderen de vrijheid leren kennen om te praten. Tevens breiden ze de woordenschat uit en leren ze taal te begrijpen.

Vakliteratuur

Het boek 'kinderen beter leren communiceren' van Freda Kingma- van den Hoogen is een waardevolle aanvulling voor de boekenkast.

In dit boek is een therapieprogramma beschreven waarbij er aandacht is voor de communicatieve functies. Dit boek bestaat uit 2 delen: informatie over de communicatieve functies maar ook een korte uitleg over het toepassen van het programma en deel 2: het therapieprogramma.

Binnen het therapieprogramma worden er verschillende activiteiten benoemd bij elke communicatieve functie. Aan de hand van observatielijsten voor ouders en leerkracht kun je bekijken aan welke communicatieve functies er gewerkt moet worden. In het boek worden er verschillende activiteiten beschreven die je kunt uitvoeren met kinderen met de basisschoolleeftijd. Ondanks dat dit boek in eerste instantie geschreven is om kinderen met een stoornis in het autistisch spectrum te begeleiden, zijn de activiteiten zeer goed te vertalen naar het onderwijs.

De activiteiten staan beschreven als begeleidingsmomenten waarbij er aandacht is voor de ontwikkeling van het kind. De activiteiten zijn goed aan te passen tot een activiteit voor een grotere groep. Een goede instructie is natuurlijk van belang. Want de leerkracht is het voorbeeld! Laat zien wat je van de leerling verwacht tijdens de activiteit door de rol vooraf te spelen zodat dit duidelijk is.

Welke tips voor het stimuleren van de communicatie kun jij andere leerkrachten nog geven?

Leerresultaten start van begeleidingsperiode:
Datum:

Leerdoelen van begeleidingsperiode:

Kwaliteit:
Datum:

LOGBOEK

Datum: _____
Aanpak: (start of tijdens begeleidingsperiode) _____
_____

Waarom: _____
_____

Zie ppg. het huiswerk _____
_____

Datum: _____
Aanpak: (start of tijdens begeleidingsperiode) _____
_____

Waarom: _____
_____

Zie ppg. het huiswerk _____
_____

Datum: _____
Aanpak: (start of tijdens begeleidingsperiode) _____
_____

Waarom: _____
_____

Zie ppg. het huiswerk _____
_____

Ouderbetrokkenheid vergroten bij extra begeleiding.

Extra begeleiding van kinderen speelt zich vooral op school af. Ouderbetrokkenheid is belangrijk (ook één van de pijlpunten van HGW) maar vaak is dit lastig. In deze blog geef ik tips om tijdens de extra begeleiding van een leerling de ouderbetrokkenheid te vergroten.

1. Samen in gesprek

Wat zijn je doelen voor de extra begeleiding? Vanuit de klas of in de klas zul je voor jezelf doelen stellen. Meestal zijn deze doelen gericht op de leerstof. Toch is het ook heel belangrijk om ook te denken aan de onderwijsbehoeften van een leerling. Vraag daarom ook aan de leerling waarin hij/zij begeleiding nodig heeft. Dit kan niet alleen op cognitief vlak liggen maar ook bijv. op sociaal-emotioneel vlak. Vaak kent de leerling zichzelf heel goed en weet hij/zij waar de knelpunten liggen. [Met het formulier intakegesprek RT](#) kun je je een goed beeld krijgen van een leerling. Geef ook de ouders de mogelijkheid om een beeld te schetsen over de leerling. Laat hen ook duidelijk de verwachtingen die zijn hebben over extra begeleiding verwoorden.

2. Doelen stellen

Met stap 1 heb je een duidelijk beeld van de leerling en zijn omgeving gekregen.

Waarschijnlijk heb je ook een gesprek gehad waarbij de leerkracht de doelen qua leerstof heeft toe kunnen lichten. Nu is het goed om een beginsituatie te beschrijven. Je kunt hiervoor de informatie die je gegeven is gebruiken. Vanuit deze beginsituatie ga je doelen stellen. Ook hierin kun je de ouders en kinderen betrekken. Bespreek met elkaar de doelen. Bekijk of voor iedereen het doel duidelijk is. Ga met elkaar op welke manier iedereen aan de doelen kan en zou willen werken. Spreek daarna af in welke mate en welke hoeveelheid er thuis gewerkt gaat worden aan de leerstof.

3. Op school en thuis aan de slag

Tijdens het gesprek bij punt 2 kun je aan de hand van de doelen gaan plannen.

Ouders kunnen op dat moment ook aangeven welke mogelijkheden er zijn om de leerling thuis te begeleiden. Maak tijdens dit gesprek duidelijke afspraken over welke rol de ouder binnen dit leerproces zal vervullen. Bespreek ook met elkaar op welke manier de ouder je op de hoogte kan houden wanneer er iets aan de hand is of wanneer er vragen zijn over de leerstof. Maak nu een planning voor een lange tijd. Dit betekent niet een hulpplan waarbij je elke week kijkt wat je nu gaat aanbieden, maar maak een planning bij je lange termijndoelen. Een voorbeeld van zo'n plan:

Week 38: Voorbereiding op spellingsregel verdubbelaar

Instructie: klanken onderscheiden (korte klanken, lange klanken, medeklinkers etc.)

Materiaalgebruik: bal

Extra inoefening: werkbladen bladzijde .... uit .....

Week 39: voorbereiding op spellingsregel verdubbelaar

Instructie: herhaling klanken

oefenen van het verdelen van woorden in klankgroepen

Materiaalgebruik: bal

Extra inoefening: werkbladen bladzijde ... uit.....

Week 40: aanbieden van spellingsregel klinkerdief

Instructie: herhaling klanken en verdelen van woorden in klankgroepen

woorden verdelen in klankgroepen, verwoorden van klank aan eind van klankgroep, toepassen van spellingsregel

Materiaalgebruik: pen en papier

Extra infoefening: werkbladen bladzijde.... uit.....

Wanneer je zo'n plan maakt, dan werk je echt naar het behalen van de doelen toe. Je hebt nu een planning voor de komende tijd en je hebt duidelijk overzichtelijk in beeld op welke manier je de doelen gaat behalen. Ben je benieuwd wat ik met die bal doe om de klinkerdief of verdubbelaar aan te bieden? [Kijk dan eens bij het artikel: 'de verdubbelaar in stappen inoefenen'](#)

4. de uitvoering!

Ook tijdens de uitvoering van het plan kan de ouderbetrokkenheid erg hoog zijn. Jij bent met een plan bezig, maar wanneer ouders thuis ook aan de slag gaan is het goed om elkaar op de hoogte te houden. Dit kan bijv. door middel van een logboek.

In dit logboek staat het volgende beschreven:

- een kort overzicht van het leerniveau van de leerling bij de start van uitvoering

plan

- korte samenvatting van de doelen
- mogelijkheid tot evaluatieverslag
- kort overzicht van aangeboden leerstof van een ontmoetingsmoment
- overzicht van leerstof of leermaterialen waarmee ouders en leerling thuis aan het werk gaan
- ruimte voor ouders om vragen te stellen en ruimte voor het delen van ontwikkelingen.

Je kunt dit logboek downloaden. Dit is een WORD bestand die je mag bewerken naar eigen inzicht voor gebruik op school of in RT praktijk.

[wpdm_file id=74]

5. Evalueer je doelen

Je hebt ouders betrokken bij het vaststellen van een beginsituatie, bij het vaststellen van de leerdoelen, bij de uitvoering maar vergeet ouders niet bij het evalueren van de doelen. Vaak neem je een toetsing af om te kijken of de doelen zijn behaald. Je kunt met deze feitelijke gegevens aan de slag. Maar je kunt niet alleen evalueren aan de hand van de toetsgegevens, maar ook door met de leerling en de ouders in gesprek te gaan. Je kunt tijdens dit gesprek alweer stappen ondernemen voor een volgende periode. Evalueer met elkaar de leerdoelen en stel nieuwe doelen op voor een volgende periode.

Op zoek naar meer RT materiaal? [Bekijk hier mijn materiaal](#) met o.a. bewegend leren, gebruik van BLOON, spelling, lezen.

Welke tips kun je mij (en andere lezers) geven om de ouderbetrokkenheid te vergroten?

Voorschotbenadering bij kleuters

Voorschotbenadering richt zich vooral op het fonemisch bewustzijn van kleuters en heeft als doel om een kleuter al voor te bereiden op het leesonderwijs in groep 3. In dit bericht vertel ik graag meer over voorschotbeandering en alles wat hier mee samenhangt.

Wat is voorschotbenadering?

Voorschotbenadering bied je aan ter voorkoming van evt. leesproblemen in groep 3. Deze benadering geeft een kleuter een voorschot mee op het leesonderwijs in groep 3. Voorschotbenadering richt zich vooral op het fonemisch bewustzijn van kleuters (analyse en synthese) waarbij ook aandacht is voor het schrijven. (invented spelling)

We onderscheiden de volgende fases:

1. identificatie van fonemen/letters,
2. manipulatie van fonemen/letters,
3. klank/tekenkoppelingen aanleren, deze fasering is ten dele gebaseerd op het onderzoek van Murray (1998)

Lees [hier](#) verder over de verschillende fases.

Hoe bepaal je welke activiteiten je aan bod laat komen?

Het is vooral goed om duidelijk voor ogen te hebben welke onderwijsbehoeften de leerlingen hebben en welke leerstof ze al beheersen en waar de moeilijkheden liggen.

Maak een analyse naar aanleiding van observaties n.a.v. auditieve oefeningen het leerlingvolgsysteem, RSOK afnamegegevens CITO gegevens. Probeer te analyseren op welke gebieden er moeilijkheden liggen. Met deze gegevens kun je ontdekken welke gebieden extra aandacht nodig hebben. Start eerst met activiteiten uit fase 1 waarna je verder kunt werken naar fase 2/3.

Hoe kom ik aan de materialen?

Van de volgende materialen maak ik gebruik:

1. Mijn absolute nummer 1: de map 'Fonemisch bewustzijn' van CPS. (inmiddels is er ook een vernieuwde versie)

2. Van beginnende geletterdheid tot lezen (Uitgeverij DeLubas)

3. Letter van de week (Linda Willemsen)

4. Spelenderwijs rijmen (Klasvanjuflinda.nl)

Organisatie

Nu je weet waar de moeilijkheden liggen en je verschillende bruikbare materialen op een rij hebt kun je een programma gaan samenstellen. Allereerst is het goed om na te denken over de organisatie. Wanneer je aan de slag wilt met een aantal leerlingen dan moet je wel je klas in veilige handen geven aan iemand. Of laat je juist een onderwijsassistent voorschotbenadering aanbieden? Dit zijn verschillende keuzes die van invloed zijn op jouw programma. Het is fijn wanneer het mogelijk is om voorschotbenadering meer dan 1x per week ingepland kan worden.

Keuze van activiteiten

Maak een keuze van de activiteiten aan de hand van de analyses en onderwijsbehoeften van de leerlingen. Bekijk hoe je deze onderwerpen eerst op een 'makkelijke' manier dit kunt aanpakken en dit steeds verder kunt uitbouwen. Geef elke sessie een eigen onderwerp zodat je specifiek kunt richten op dit ene onderdeel.

Extra tips:

Bij het uitvoeren van de activiteiten is het goed om voor ogen te houden op welke manier je de leerstof aan zult bieden. Een aantal tips:

1. Wissel de activiteiten af, maar zorg er wel voor dat er wel herhaling is.
2. Zorg ervoor dat je makkelijk begint en er elke activiteit weer verder aan werkt om op een hoger niveau te komen.
3. Zorg ervoor dat je niet alleen auditief aan de slag gaat maar zorg voor visuele ondersteuning en maak gebruik van spelletjes en klankgebaren.
4. Zorg voor een registratieformulier per onderwerp/per kind. Je kunt alle bijzonderheden direct noteren en dit later verwerken.
5. Evalueer regelmatig tussendoor: zo kun je een stap verder naar de volgende fase maken.
6. Maak een leesdossier aan: bewaar hier de gegevens van de RSOK, CITO taal voor kleuters en je analyse. Dit dossier kan waardevol zijn in groep 3 of hoger.
7. Organiseer een lettercircuit: biedt de klank die de week centraal staat aan met verschillende activiteiten.

Wat zou jij graag nog meer willen weten over voorschotbenadering?

Lees meer:

- [Woordenschat stimuleren: Hoe doe je dat en wat bied je aan?](#)
- [Spelenderwijs leren in de rekenhoek](#)
- [Schoolreisjes & excursies voor kleuters in Zuid-Holland](#)
- [Kindgesprekken met kleuters](#)
- [Alles wat je wilt weten over...kringactiviteiten](#)
- [De doelentafel](#)
- [Leerdoelen zichtbaar maken in de kleuterklas](#)
- [Een thema of project voorbereiden](#)
- [Inloop in de kleuterklas](#)

Formulier intake/kindgesprek RT

Hierbij een formulier wat handig is om te gebruiken bij de start van RT.

Vaak is er wel een hulpvraag vanuit de leerkracht, maar ook een leerling kan een duidelijk hulpvraag hebben. Vaak is het ook goed om wat achtergrondinformatie te hebben.

Intake/ kindgesprek Remedial Teaching

Naam:

Groep:

Leerkracht:

Intakedatum:

Vertel eens iets over thuis: heb je broertjes of zussen? Heb je huisdieren?

Welke dingen vind je leuk om thuis te doen? Bijv. sporten of hobby's?

Wat vind je thuis niet zo leuk?

Vertel eens iets over school.

Wat doe je het liefst op school?

Wat vind je van de juf of meester? Kan hij of zij je goed helpen en heeft zij er tijd voor?

Wat vind je niet leuk op school en waarom niet?

Heb je vrienden of vriendinnen in de groep?

©jufanja.eu

1	2
3	4
5	6
7	8

1	2
3	4
5	6
7	8

1	2
3	4
5	6
7	8

Afnameformulier PI dictee

Dit formulier is vooral geschikt voor leerlingen vanaf groep 5 omdat deze leerlingen makkelijker zonder hulplijnen kunnen schrijven.

PI dictee

• afnameformulier
PI dictee

©jufanja.eu

Naam: Blok	Groep: Blok	Afneemblok: Voorke
1	1	
2	2	
3	3	
4	4	
5	5	
6	6	
7	7	
8	8	
9	9	
10	10	
11	11	
12	12	
13	13	
14	14	
15	15	

Leerlingen hoeven zelf alleen in te vullen welk blok (bloknummer geeft leerkracht aan) en kunnen daarna de woorden opschrijven.

CONNECT schrijfbordje

Bij CONNECT woordherkenning wordt er gebruik gemaakt van een schrijfbordje. Ik miste een leuk ontwerp hiervan, dus zelf hierbij zelf een connect schrijfbordje in elkaar gezet:

Hoe maak je het?

Print het pdf-je uit op wit of (licht)geel papier.

Lamineer de afdrucken.

Zorg voor whiteboardstiften (voorkeur stift met dunne punt) en laat hier de kinderen mee schrijven. Uitvegen kan je met een vochtige (schoonmaak)doekje.

37									
36									
35									
34									
33									
32									
31									
30									
29									
28									
27									
26									
25									
24									
23									
22									
21									
20									
19									
18									
17									
16									
15									
14									
13									
12									
11									
10									
9									
8									
7									
6									
5									
4									
3									
2									
1									

Leesontwikkeling zichtbaar maken

Leesontwikkeling zichtbaar maken

Hoeveel woorden lees ik goed?

40									
39									
38									
37									
36									
35									
34									
33									
32									
31									
30									
29									
28									
27									
26									
25									
24									
23									
22									
21									
20									
19									
18									
17									
16									
15									
14									
13									
12									
11									
10									
9									
8									
7									
6									
5									
4									
3									
2									
1									

Waarom gebruik maken van grafieken?

Iedereen wil zich ontwikkelen, maar voor sommige kinderen is dit zelf minder zichtbaar. Of je wil graag het kind laten zien wat hij kan en hoopt dat hij of zij er nu helemaal voor gaat.

Materialen

De volgende grafieken heb ik gemaakt:

- [Hoe snel lees ik?](#) (gebruik bij woordrijtjes lezen)
- [Hoeveel woorden lees ik goed?](#) (gebruik bij woordrijtjes lezen)
- [Hoeveel woorden lees ik goed?](#) (gebruik bij woordrijtjes lezen; minder woorden op blad)

Tip:

Je kunt met een kleine aanpassing deze materialen ook gebruiken voor een datamuur in de klas.

[Beloningskaart 'Donald Duck'](#)

Het oefenen van nauwkeurigheid en zelfcontrole: [bewustwording beloning](#)
Leerling plakt sticker wanneer hij/zij gecontroleerd heeft.